

I lydelse fr o m
2001-05-08

PFA 98

**Överenskommelse om
pensions- och försäkringsavtal**

Innehåll

Förkortningar	4
Överenskommelse om ändringar i och tillägg till Pensions- och försäkringsavtal – PFA 98	5
§ 1 Innehåll	5
§ 2 Ändringar och tillägg	5
§ 3 Avslutning	6
Gemensamma bestämmelser, bilaga 1	7
§ 1 Tillämpningsområde	7
§ 2 Ändring i bestämmelserna	8
§ 3 Vissa inskränkningar i rätten till pension	8
§ 4 Information	9
§ 5 Ansökan om pension	9
§ 6 Utbetalning av pension	9
§ 7 Förändring av pensionsbehållning och pensionsbelopp m m	10
Avgiftsbaserad ålderspension	11
§ 8 Pensionsavgifter	11
§ 9 Pensionsbehållning	12
§ 10 Pensionsgrundande lön	12
§ 11 Avgiftsunderlag	13
§ 12 Beräkning av ålderspension	14
Individuell del	16
§ 13 Försäkring	16
§ 14 Utbetalning av pension	16
Kompletterande ålderspension	17
§ 15 Giltighet	17
§ 16 Årspoäng och årsmedelpoäng	17
§ 17 Beräkning av kompletterande ålderspension	18

Särskild ålderspension före 65 års ålder	21
§ 18 Giltighet	21
§ 19 Årspöäng och årsmedelpoäng	21
§ 20 Särskild ålderspension	22
§ 21 Samordning med ersättning från arbetslöshetskassa	23
§ 22 Samordning med förvärvsinkomst	23
§ 23 Anmälan om inkomst m m	24
Efterlevandepension	25
§ 24 Giltighet	25
§ 25 Årspöäng och årsmedelpoäng	25
§ 26 Efterlevandepension till vuxen	26
§ 27 Kompletterande änkepension (övergångsbestämmelse)	27
§ 28 Barnpension	29
Intjänad pensionsrätt 1997-12-31	30
§ 29 Giltighet	30
§ 30 Intjänad pension	30
§ 31 Engångsavgift	31
Finansiering och tryggande	32
§ 32 Finansiering	32
§ 33 Tryggande	32
Övergångsbestämmelser	33
Centrala och lokala protokollsanteckningar i PFA 98, bilaga 2	35
Centrala protokollsanteckningar i PFA 98, bilaga 3	39

Försäkringsvillkor för Avgiftsbefrielseförsäkring för anställda i kommuner och landsting m fl, bilaga 4	43
§ 1 Försäkringsvillkor m m	43
§ 2 Försäkrad och försäkringstagare	43
§ 3 Avgiftsbetalning vid månadsersättning från avgiftsbefrielseförsäkring	43
§ 4 Avgiftsunderlag	44
§ 5 Avgiftsbetalning under tid med arbetsskadelivränta	44
§ 6 Nämnd	44
§ 7 Tvist	44
Riktlinjer angående information om PFA	45

Förkortningar

AB	Allmänna bestämmelser (i lönekollektivavtal)
AFL	Lag (1962:381) om allmän försäkring
AGS-KL	Avtalsgruppsjukförsäkring för anställda hos kommuner, landsting, församlingar m fl
AFH	Arvodesavtal för föreläsare inom kommunal högskola
ATP	Allmän tilläggspension
BEA	Bestämmelser för arbetstagare i arbetsmarknadspolitiska åtgärder hos kommuner och landsting, församlingar m fl
BOL	Specialbestämmelser för landsting
HÖK	Huvudöverenskommelse om lön och allmänna anställningsvillkor m m
KPA AB	Kommunsektorns Pension AB
LANT	Kollektivavtal för personal vid landstingens naturbruks-gymnasier
LAF/LSP	Lag (1976:380) om arbetsskadeförsäkring/lag (1977:265) om statligt personskadeskydd
LTT	Bestämmelser angående ersättning till timanställda tecken-språkstolkare
Med stud	Villkor för medicine studerande som vikarierar på under-läkareanställning
MBL	Medbestämmandelagen (1976:580)
PA-KL	Pensionsavtal för arbetstagare hos kommuner och landsting
PB	Pensionsbestämmelser
PFA	Pensions- och försäkringsavtal
ÖLA	Överenskommelse om lön och allmänna anställningsvillkor m m

Överenskommelse om ändringar i och tillägg till Pensions- och försäkringsavtal – PFA 98

Parter

Arbetsgivarsidan
Landstingsförbundet

Arbetstagersidan
Svenska Kommunalarbetsareförbundet (Kommunal)
OFRs förbundsområden Allmän kommunal verksamhet och Hälso- och sjukvård jämte i förbundsområdena ingående organisationer, AkademikerAlliansen och till AkademikerAlliansen anslutna riksorganisationer, Lärarförbundets och Lärarnas Riksförbunds Samverkansråd, undertecknade SACO-organisationer samfällt

§ 1 Innehåll

Parterna träffade 1998-06-12 kollektivavtalet, Pensions- och försäkringsavtal – PFA 98 – för arbetstagare anställda hos arbetsgivaren.

Parterna är ense om att PFA 98 med tillhörande bilagor ska ha den ändrade lydelse som följer av denna överenskommelse.

§ 2 Ändringar och tillägg

Parterna enas om följande:

1 Pensionsbestämmelserna (PB) i PFA 98 ska med giltighet från och med 1998-01-01 – om inte annan tidpunkt anges – ha den lydelse som framgår av bilaga 1 till detta protokoll.

2 Centrala och lokala protokollsanteckningar i PFA 98 ska med giltighet från och med 1998-01-01 – om inte annan tidpunkt anges – tillföras de ändringar och tillägg som framgår av bilaga 2 till detta protokoll.

3 Centrala protokollsanteckningar i PFA 98 ska med giltighet från och med 1998-01-01 – om inte annan tidpunkt anges – tillföras de ändringar och tillägg som framgår av bilaga 3 till detta protokoll.

4 Försäkringsvillkoren för Avgiftsbefrielseförsäkring ska med giltighet från och med 1998-01-01 – om inte annan tidpunkt anges – ha den lydelse som framgår av bilaga 4 till detta protokoll.

§ 3 Avslutning

Förhandlingarna förklaras avslutade.

Vid protokollet
Christina Kjell

Justeras

För Landstingsförbundet
Sören Gunnarsson

För Svenska Kommunalarbetsförbundet (Kommunal)
Håkan Pettersson

För OFRs förbundsområden Allmän kommunal verksamhet och
Hälso- och sjukvård jämte i förbundsområdena ingående organisa-
tioner
Hans Gustrin

För AkademikerAlliansen och till AkademikerAlliansen anslutna
riksorganisationer
Harald Mårtensson

För Lärarförbundets och Lärarnas Riksförbunds Samverkansråd
Lärarförbundet Lärarnas Riksförbund
Hans Gustrin *Harald Mårtensson*

För SACO-organisationerna samfällt enligt följande förteckning:
Sveriges läkarförbund
Harald Mårtensson

Bilaga 1
till förhandlingsprotokoll
2001-05-08

Pensionsbestämmelser -- PB

Gemensamma bestämmelser

§ 1 Tillämpningsområde

Mom 1

Om inte annat följer av lag, förordning eller statlig myndighetsföreskrift, ska dessa pensionsbestämmelser – fortsättningsvis kallade PB – tillämpas på arbetstagare som uppfyller villkoren i mom 2 och för vilken andra tjänstepensionsbestämmelser inte gäller.

Anmärkningar

1 Med arbetstagare avses i detta avtal i förekommande fall även före detta anställd, för vilken avtalet helt eller delvis är tillämpligt.

2 Med anställning avses i detta avtal i förekommande fall även en period av sammanhängande anställningar hos arbetsgivaren.

Mom 2

PB gäller för arbetstagare som

a) är född 1938 eller senare och är anställd enligt kollektivavtal vari ingår Allmänna bestämmelser (AB) samt placerad i AB grupp 1, eller

Anmärkning

Från och med 2001-04-01 gäller PB för sådan arbetstagare som skulle varit placerad i AB grupp 1 om AB 98 ägt fortsatt giltighet.

Gäller fr o m 2000-01-01:

b) omfattas av kollektivavtalet BEA samt är anställd för minst tre månader och med en arbetstid som är minst 16 timmar per vecka.

Gäller fr o m 2002-01-01

- a) är född 1938 eller senare och är anställd enligt kollektivavtal vari ingår Allmänna bestämmelser (AB) eller
- b) omfattas av Bestämmelse för arbetstagare i arbetsmarknadspolitiska åtgärder hos kommuner, landsting, församlingar m fl (BEA) eller
- c) omfattas av Arvodesavtal för föreläsare inom kommunal högskola (AFH) eller
- d) omfattas av Bestämmelser angående ersättning till timanställda teckenspråkstolkar (LTT) eller
- e) omfattas av Villkor för medicine studerande som vikarierar på underläkareanställning (Med stud avtalet).

Mom 3

PB upphör att gälla för arbetstagare då förutsättningarna enligt mom 2 inte längre uppfylls. PB fortsätter dock att gälla dels under tid som arbetstagare har rätt till särskild ålderspension före 65 år enligt § 20 och dels avseende beräkning och utbetalning av pension i övrigt.

§ 2 Ändring i bestämmelserna

Arbetstagare är skyldig att följa de ändringar av bestämmelserna, som parterna träffar överenskommelse om. Vad här sägs gäller även före detta anställd och förmånsberättigad i de delar som berör beräkning och utbetalning av pension.

§ 3 Vissa inskränkningar i rätten till pension

Arbetsgivaren kan besluta att pension helt eller delvis inte ska utges med anledning av följande händelser:

- a) arbetstagaren har drabbats av arbetsoförmåga eller avlidit med anledning av att arbetstagaren deltagit i krig eller inbördeskrig i främmande land eller åtföljt främmande lands krigsmakt,
- b) arbetstagaren har ådragit sig kroppsskada eller sjukdom genom handling eller underlåtenhet för vilken arbetstagaren ådömts frihetsstraff, eller

c) arbetstagaren har vid läkarundersökning, som påkallats i samband med anställandet, lämnat oriktig uppgift om sitt hälsotillstånd eller förtigit något förhållande av vikt och omständigheterna är sådana att påföljd skulle ha inträtt där fråga varit om försäkring beträffande vilken 4–9 §§ lagen om försäkringsavtal ägt tillämpning.

Angående påföljd för den som uppsåtligen framkallat arbetstagares arbetsoförmåga eller död ska gälla vad som anges i 18, 19, 20 a och 100 a §§ lagen om försäkringsavtal.

§ 4 Information

Arbetstagare ska fortlöpande informeras om sin pensionsbehållning enligt § 9 samt om övriga pensionsrättigheter.

§ 5 Ansökan om pension

För pension – med undantag av individuell del enligt §§ 13-14 – gäller att:

- a) ansökan ska ske enligt arbetsgivarens anvisningar, och
- b) arbetstagaren har rätt att uppbära pension tidigast tre månader efter det att arbetsgivaren fått ansökan.

Anmärkning till b)

Ansökan behövs inte om arbetstagaren avgår från sin anställning på arbetsgivarens begäran och pension ska börja utges från avgången.

§ 6 Utbetalning av pension

Pension utges respektive ändras från och med den kalendermånad vid vars ingång förutsättningarna härför föreligger. Pension upphör att utges med utgången av den kalendermånad under vilken förutsättningarna för pension bortfaller.

Pension utbetalas månadsvis.

Anmärkningar

1 Om månadsbeloppet understiger av Pensionsnämnden fastställt gränsvärde A, kan arbetsgivaren besluta att utge pensionen som årsbelopp.

2 Om månadsbeloppet understiger av Pensionsnämnden fastställt gränsvärde B, kan arbetsgivaren besluta att pensionen ska utbetalas som engångsersättning.

Den som vistas eller är bosatt utom riket är skyldig att förete bevis som styrker att rätt till pension alljämt föreligger.

§ 7 Förändring av pensionsbehållning och pensionsbelopp m m

Pensionsbehållning enligt § 9, intjänad kompletterande ålderspension enligt § 17, intjänad pension enligt § 30 och utbetalade pensionsbelopp ska förändras enligt Pensionsnämndens beslut. Sådant beslut gäller dock inte individuell del enligt §§ 13 – 14.

Avgiftsbaserad ålderspension

§ 8 Pensionsavgifter

Mom 1

En arbetstagare tillgodoräknas från och med kalendermånaden efter den då arbetstagaren fyllt 28 år en årlig pensionsavgift som utgör:

- a) 3,4 % till den del avgiftsunderlaget enligt § 11 inte överstiger 7,5 inkomstbasbelopp, och
- b) 1,0 % till den del avgiftsunderlaget enligt § 11 överstiger 7,5 inkomstbasbelopp.

Anmärkning

Inkomstbasbeloppet gäller från och med 2002-01-01. För åren 1998 – 2001 gäller förhöjda prisbasbeloppet.

Gäller fr o m 2004-01-01

Mom 1

En arbetstagare tillgodoräknas en årlig pensionsavgift som utgör:

- a) 3,5 % – från och med kalendermånaden efter den då arbetstagaren fyllt 21 år – till den del avgiftsunderlaget enligt § 11 inte överstiger 7,5 inkomstbasbelopp, och
- b) 1,1 % – från och med kalendermånaden efter den då arbetstagaren fyllt 28 år – till den del avgiftsunderlaget enligt § 11 överstiger 7,5 inkomstbasbelopp.

Mom 2

Minst 1,0 procentenheter av pensionsavgifterna enligt mom 1 avsätts till individuell del. Bestämmelser om individuell del finns i §§ 13-14.

Anmärkning

Arbetsgivaren beslutar om mer än 1,0 procentenheter enligt mom 1a) ska avsättas till individuell del. Sådant beslut kan avse ett eller flera år. Beslutet ska delges de anställda senast den 30 september året innan avsättning ska ske.

Gäller fr o m 2003-01-01

Mom 2

Hela pensionsavgiften enligt mom 1 avsätts till individuell del om inte annat lokalt överenskommes. Bestämmelser om individuell del finns i §§ 13-14.

Anmärkning

1 För Svenska Kommunalarbetareförbundet gäller att sådan överenskommelse endast får träffas med Svenska Kommunalarbetareförbundets lokalavdelning.

2 För OFRs förbundsområden Allmän kommunal verksamhet samt Hälso- och sjukvård gäller att sådan överenskommelse – såvida den centrala arbetstagarparten inte skriftligen meddelar arbetsgivaren annat – endast får träffas med i förbundsområdena ingående centrala arbetstagarorganisationer var för sig.

3 För riksorganisationer anslutna till Akademiker-Alliansen gäller att sådan överenskommelse får träffas endast med respektive central riksorganisation.

§ 9 Pensionsbehållning

Med arbetstagarens pensionsbehållning avses summan av årliga avgifter enligt § 8 – efter avdrag för individuell del – och av Pensionsnämnden beslutad förändring.

§ 10 Pensionsgrundande lön

Mom 1

Pensionsgrundande lön beräknas för kalenderår och utgörs av förmåner i anställningen enligt § 1 mom 2, som utgivits av arbetsgivaren enligt:

- a) AB § 5 och tillhörande särskilda bestämmelser/specialbestämmelser eller motsvarande förmåner enligt lokala bestämmelser eller
- b) BEA § 11, eller
- c) LANT § 3 eller
- d) AFH § 2 eller

e) LTT § 1 punkt 2 eller

f) Med stud-avtalet punkterna 2 – 7.

Mom 2

Under ledighet till följd av sjukdom, olycksfall eller arbetsskada enligt AFL/LAF, ledighet enligt Föräldraledighetslagen eller ledighet utan rätt till förmåner enligt mom 1 på grund av fackligt förtroendeuppdrag utgörs den pensionsgrundande lönen i stället av det lönebortfall som uppkommit genom tillämpning av AB § 18 eller motsvarande i särskilda bestämmelser/specialbestämmelser. För arbetstagare med timlön beräknas lönebortfallet till den lön som arbetstagaren enligt då gällande förläggning av ordinarie arbetstid skulle ha fått.

Mom 3

Arbetstagare tillförsäkras avgiftsbefrielseförsäkring enligt de mellan parterna överenskomna försäkringsvillkoren för Avgiftsbefrielseförsäkring.

§ 11 Avgiftsunderlag

Mom 1

Avgiftsunderlaget utgörs av pensionsgrundande lön enligt § 10.

Om arbetstagaren ska börja uppbära pension under året ska avgiftsunderlaget för avgångsåret istället utgöras av pensionsgrundande lön enligt § 10, för kalenderåret före avgångsåret i relation till anställningstiden under avgångsåret uppräknat till avgångsårets inkomstbasbelopp.

Mom 2

För arbetstagare som har rätt till särskild ålderspension ska i avgiftsunderlaget inräknas 1/12 av årsmedelpoängen enligt § 19 multiplicerad med inkomstbasbeloppet för varje kalendermånad som arbetstagaren har rätt till särskild ålderspension.

Anmärkning

Inkomstbasbeloppet gäller från och med 2002-01-01. För åren 1998 – 2001 gäller förhöjda prisbasbeloppet.

§ 12 Beräkning av ålderspension

Mom 1

En arbetstagare har rätt till **hel ålderspension** enligt följande regler.

1 Pension utges tidigast från och med den kalendermånad efter den under vilken anställningen upphört.

2 Pension utges tidigast från och med den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 61 år.

3 Pension utges senast från och med den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 67 år eller den senare kalendermånad efter den under vilken arbetstagarens anställning upphört.

4 Värdet av intjänad pension enligt § 30 och pensionsbehållningen enligt § 9 får helt eller delvis användas som temporär pension före 65 års ålder. Temporär pension får utbetalas under kortare tid än fem år.

Anmärkning

Vad här sägs gäller den del av intjänad pension som härrör sig till lönedel som inte överstiger 7,5 förhöjda prisbasbelopp.

5 Den del av pensionsbehållningen enligt § 9 och den del av intjänad pension enligt § 30 som inte används till temporär pension enligt punkt 4 ska utges livslångt.

Anmärkingar till punkterna 4 och 5

1 Om temporär pension utges enligt punkt 4 ska livslång pension enligt punkt 5 utges från samma tidpunkt.

2 Bestämmelserna om temporärt uttag av pensionsbehållningen enligt § 9 gäller från och med 2002-01-01.

6 Pensionsbelopp enligt punkterna 4 och 5 ska begränsas på sätt som anges i 28 kap 8 § och 58 kap 11 § Inkomstskattelagen i den del som avser utbetalning med lika eller stigande belopp.

7 Arbetstagarens pensionsbehållning enligt § 9 och värdet av intjänad pension enligt § 30 omräknas försäkringsmässigt till ålderspension enligt grunder som godkänts av Pensionsnämnden.

Mom 2

Om en arbetstagare tidigast från och med den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 61 år medges avgå från en del av sin anställning eller om arbetstagaren avgår helt från sin anställning och tillträder en anställning med lägre sysselsättningsgrad, har arbetstagaren rätt till **partiell ålderspension** enligt reglerna i mom 1 för motsvarande del av pensionsbehållningen och värdet av intjänad pension.

Individuell del

Gäller fr o m den 1 januari 2000.

§ 13 Försäkring

Pensionsavgift till individuell del betalas årligen av arbetsgivaren till den pensions- eller fondförsäkring som arbetstagaren skriftligen meddelat arbetsgivaren. Om arbetsgivaren inte fått meddelande om vald försäkring före utgången av respektive kalenderår, sker betalningen till KPA Pensionsförsäkring AB.

Med pensions- eller fondförsäkring förstås sådan pensionsförsäkring som avses i 58 kap 2 § och 4 – 16 §§ Inkomstskattelagen.

Arbetsgivaren ska erbjuda försäkringsgivare, som förmedlar sådan försäkring som anges ovan, möjlighet att teckna pensions- eller fondförsäkring för den individuella delen för arbetstagare hos arbetsgivaren. Endast försäkringsgivare som förklarar sig intresserad är valbar försäkringsgivare för arbetstagare hos arbetsgivaren.

Pensionsavgift till individuell del för ett visst kalenderår ska betalas senast den 31 mars nästkommande kalenderår.

Anmärknings

1 För det kalenderår då pension ska börja utges, ska betalning ske i anslutning till anställningens upphörande.

2 Meddelat val av försäkring gäller till dess arbetsgivaren meddelar annat.

§ 14 Utbetalning av pension

Utbetalning av pension sker på sätt som arbetstagaren träffar överenskommelse med berört försäkringsbolag.

Kompletterande ålderspension

§ 15 Giltighet

Bestämmelserna i detta kapitel gäller för arbetstagare som för ett visst kalenderår har en pensionsgrundande lön enligt § 10, som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp.

Anmärkning

Inkomstbasbeloppet gäller från och med 2002-01-01.

För åren 1998 – 2001 gäller förhöjda prisbasbeloppet.

§ 16 Årspoäng och årsmedelpoäng

Mom 1

Med **årspoäng** avses pensionsgrundande lön enligt § 10 dividerad med det förhöjda prisbasbeloppet för respektive år.

Mom 2

Med **årsmedelpoäng** avses medelvärdet av de 5 högsta årspoängen för de 7 kalenderår som närmast föregår året före det tidigaste år:

- a) då arbetstagaren får rätt till förtidspension eller sjukbidrag,
- b) då arbetstagaren får sin arbetsförmåga i anställningen bestående ned-satt med minst hälften till följd av arbetsskada och därför erhåller rätt till livränta enligt LAF eller LSP i minst motsvarande grad,
- c) då arbetstagarens anställning omregleras i samband med uttag av partiell ålderspension enligt § 12 mom 2, eller
- d) då arbetstagarens anställning upphör.

Anmärkning till a) och b)

Om anställningen består, sedan rätten till förmåner som anges i a) och/eller b) har upphört, ska ny beräknings-tidpunkt fastställas. Har den överenskomna arbetstiden minskats till följd av att arbetstagaren erhållit i a) och/eller b) angivna förmåner ska pensionsgrundande lön enligt § 10 beräknas som om arbetstagaren varit ledig till följd av sjukdom.

Saknas årspoäng för något av ovan nämnda 7 åren ska antagen årspoäng för sådant år bestämmas enligt följande regler:

1 Pensionsgrundande lön finns för ett helt kalenderår

Antagen årspoäng beräknas som medelvärdet av de årspoäng som finns. Här bortses från sådant år då pensionsgrundande lönen inte avser hela året.

2 I övriga fall

Antagen årspoäng beräknas som summan av den vid anställningens tillträdande överenskomna lönen för följande 12-månadersperiod och under samma period utgivna tillägg dividerad med det förhöjda prisbasbeloppet för respektive år och lönedel.

Anmärkning

I den överenskomna lönen inräknas ersättning för särskild arbetstid enligt BOL nr 3. Sådan ersättning ska därför avräknas från utgivna tillägg.

§ 17 Beräkning av kompletterande ålderspension

Mom 1

Kompletterande ålderspension beräknas med i tabellen nedan angivna procenttal av årsmedelpoängen enligt § 16 multiplicerat med tidsfaktorn enligt mom 2 och med det prisbasbelopp som gäller den kalendermånad, då arbetstagarens anställning upphör.

Skikt av årsmedelpoäng	0-7,5	7,5-20	20-30
Pensionsnivå i % fr o m 65 års ålder	0	62,5	31,25

Om pensionen börjar utges före 65 års ålder, ska pensionen **minskas** med 0,4 procent för varje kalendermånad som återstår från det att pensionen börjar utges till 65 års ålder. Om pensionen börjar utges efter 65 års ålder, ska pensionen **ökas** med 0,4 procent för varje kalendermånad som förflutit från 65 års ålder till det att pensionen börjar utges.

Mom 2

Med tidsfaktorn avses kvoten T/N , dock högst talet 1, där

T = tillgodoräknad tid för pensionsavgifter enligt § 8 från och med kalendermånaden efter den då arbetstagaren fyller 28 år, dock längst till och med kalendermånaden innan då arbetstagaren fyller 65 år. För arbetstagare som avgår tidigast från och med den kalendermånad arbetstagaren fyller 61 år tillgodoräknas även återstående kalendertid till och med kalendermånaden innan då arbetstagaren fyller 65 år.

N = tiden T ökad med kalendertiden som återstår från avgången till och med kalendermånaden innan då arbetstagaren fyller 65 år. N är dock minst 30 år.

Tillgodoräkning sker för tid hos kommun, landsting, kommunalförbund och annan av Pensionsnämnden godkänd arbetsgivare. Sådan tillgodoräkning förutsätter att arbetsgivaren tillgodogör sig tidigare intjänad kompletterande ålderspension enligt mom 4.

Tidstillgodoräkning enligt ovan görs inte för sådan tid varunder avtal träffats mellan arbetstagaren och tidigare arbetsgivare om annan pensionslösning än vad som följer av §§ 16-17.

Mom 3

En arbetstagare har rätt till kompletterande ålderspension enligt följande regler:

1 Pension utges tidigast från och med den kalendermånad efter den under vilken anställningen upphört.

2 Pension utges tidigast från och med den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 61 år.

3 Pension utges senast från och med den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 67 år eller den senare kalendermånad efter den under vilken arbetstagarens anställning upphört.

4 Om hel avgiftsbaserad ålderspension enligt § 12 mom 1 utges, ska kompletterande ålderspension utges för samma tid.

5 Om partiell avgiftsbaserad ålderspension enligt § 12 mom 2 utges, ska kompletterande ålderspension utges i motsvarande grad.

Mom 4

Om tidstillgodoräkning skett av annan medförd pensionsrätt, ska avräkning ske för sådan pensionsrätt.

Avräkning sker med det belopp arbetstagaren har rätt till från och med den kalendermånad då arbetstagaren fyller 65 år.

Mom 5

Arbetstagaren är skyldig att enligt arbetsgivarens anvisningar lämna de uppgifter som behövs för beräkning av den kompletterande ålderspensionen.

Om arbetstagaren inte lämnar uppgifter enligt föregående stycke kan arbetsgivaren besluta att pensionen ska minskas i skäligen omfattning eller att rätten till pension upphör.

Särskild ålderspension före 65 års ålder

§ 18 Giltighet

Bestämmelserna i §§ 18-23 gäller för arbetstagare inom räddningstjänsten med huvudsaklig tjänstgöring i utryckningsstyrka och som:

- a) avgår på arbetsgivarens begäran tidigast vid utgången av kalendermånaden innan den under vilken arbetstagaren fyller 61 år, eller
- b) avgår på egen begäran tidigast från och med kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 58 år och uppfyller kravet att vid avgången tillhört räddningstjänsten under minst 30 år, varav 25 av dessa år fullgjorts i utryckningsstyrka.

Anmärkningar

1 I 25-årsvillkoret inräknas tid varunder arbetstagaren på arbetsgivarens begäran fullgör andra arbetsuppgifter eller annan tid som får anses vara en naturlig följd av anställningen, t ex utbildning.

2 I 25-årsvillkoret inräknas tid i anställning med motsvarande anställningsvillkor hos kommun, kommunalförbund och annan av Pensionsnämnden godkänd arbetsgivare.

§ 19 Årspoäng och årsmedelpoäng

Mom 1

Med **årspoäng** avses pensionsgrundande lön enligt § 10 dividerad med det förhöjda prisbasbeloppet för respektive år.

Mom 2

Med **årsmedelpoäng** avses medelvärdet av de 5 högsta årspoängen för de 7 kalenderår som närmast föregår året före det tidigaste år:

- a) då arbetstagaren får rätt till förtidspension eller sjukbidrag,
- b) då arbetstagaren får sin arbetsförmåga i anställningen bestående ned-satt med minst hälften till följd av arbetsskada och därför erhåller rätt till livränta enligt LAF eller LSP i minst motsvarande grad
- c) då arbetstagarens anställning omregleras i samband med uttag av partiell ålderspension enligt § 12 mom 2 eller
- d) då arbetstagarens anställning upphör.

Anmärkning till a) och b)

Om anställningen består, sedan rätten till förmåner som anges i a) och/eller b) har upphört, ska ny beräknings-tidpunkt fastställas. Har den överenskomna arbetstiden minskats till följd av att arbetstagaren erhållit i a) och/eller b) angivna förmåner ska pensionsgrundande lön enligt § 10 beräknas som om arbetstagaren varit ledig till följd av sjukdom.

Saknas årspoäng för något av ovan nämnda 7 åren ska antagen årspoäng för sådant år bestämmas enligt följande regler:

1 Pensionsgrundande lön finns för ett helt kalenderår

Antagen poäng beräknas som medelvärdet av de årspoäng som finns. Här bortses från sådant år då pensionsgrundande lönen inte avser hela året.

2 I övriga fall

Antagen årspoäng beräknas som summan av den vid anställningens tillträdande överenskomna lönen för följande 12-månadersperiod och under samma period utgivna tillägg dividerad med det förhöjda prisbasbeloppet för respektive år och lönedel.

Anmärkning

I den överenskomna lönen inräknas ersättning för särskild arbetstid enligt BOL nr 3. Sådant ersättning ska därför avräknas från utgivna tillägg.

§ 20 Särskild ålderspension

Särskild ålderspension utges, med de begränsningar som följer av §§ 21–23, från avgången och längst till och med kalendermånaden innan, då arbetstagaren fyller 65 år eller den tidigare kalendermånad då avgiftsbaserad ålderspension börjar utges.

Särskild ålderspension beräknas med i tabellen nedan angivna procenttal av årsmedelpoängen enligt § 19 multiplicerat med det prisbasbelopp som gäller den kalendermånad, då arbetstagarens anställning upphör.

Skikt av årsmedelpoäng	0–7,5	7,5–20	20–30
Pensionsnivå i %	73,5	62,5	31,25

Om arbetstagaren har rätt till hel förtidspension eller helt sjukbidrag, ska ovanstående procenttal i skiktet 0–7,5 i stället utgöra 10 %. Om arbetstagaren har rätt till partiell förmån ska procenttalet jämkas i förhållande till förmånens omfattning.

§ 21 Samordning med ersättning från arbetslöshetskassa

Utgår fr o m 2000-05-01.

§ 22 Samordning med förvärvsinkomst

Mom 1

Om arbetstagaren har förvärvsinkomst ska den särskilda ålderspensionen minskas med 73,5 % av sådan inkomst.

Med förvärvsinkomster avses avlöningsförmåner som motsvarar de inkomstslag som avses i § 10.

Om arbetstagaren utför arbete utan att uppbära inkomst eller endast ringa sådan eller om arbetstagaren får ersättning i annan form än vad som avses i föregående stycke, kan arbetsgivaren besluta att minska pensionen med ett uppskattat inkomstbelopp, som motsvarar den inkomst som kan anses vara skälig.

Gäller fr o m 2000-05-01

Minskning görs inte för sådan del av inkomster som följer av arbete som arbetstagaren hade innan:

- arbetstagarens ansökan om särskild ålderspension kommit arbetsgivaren till handa,
- arbetstagaren och arbetsgivaren träffat avtal om avgång med särskild ålderspension eller
- arbetstagaren – vid avgång på arbetsgivarens begäran – erhållit besked om avgångsskyldighet enligt 33 § lag (1982:80) om anställningsskydd.

Anmärkning till c)

Arbetsgivaren ska senast en månad innan besked enligt ovan lämnas, meddela arbetstagaren om att sådant besked kommer att lämnas.

Om besked om avgångsskyldighet lämnas tidigare än en månad innan avgång gäller ändå en månad som den tidsfrist innan vilken arbetstagaren ska ha haft annan inkomst.

Mom 2

Om de inkomster, som skall samordnas enligt ovan, för ett visst kalenderår understiger 24 % av prisbasbeloppet för detta år, ska ingen samordning ske.

Mom 3

Beräkningar enligt mom 1 och 2 görs för kalendermånad enligt arbetstagarens preliminära uppgifter. Arbetsgivaren kan fastställa längre avräkningsperiod.

Definitiv reglering görs för varje kalenderår. Om samordning har gjorts med för mycket eller för litet belopp ska sådant belopp regleras på nästkommande års pensionsbelopp. Sådant reglering kan även ske efter 65 års ålder.

§ 23 Anmälan om inkomst m m

Arbetstagaren är skyldig att enligt arbetsgivarens anvisningar anmäla sådana ersättningar och inkomster som avses ovan i §§ 20–22.

Om arbetstagaren inte lämnar anmälan om ersättningar eller inkomster eller lämnar felaktiga uppgifter, kan arbetsgivaren besluta att pensionen ska minskas i skälighets omfattning eller att rätten till pension upphör.

Efterlevandepension

§ 24 Giltighet

Bestämmelserna i §§ 24–28 – med det undantag som följer av § 27 – gäller för förmånsberättigad till pension efter arbetstagare om dödsfallet inträffar under tid:

- a) då arbetstagaren är anställd,
- b) då arbetstagaren erhåller ersättning från av arbetsgivaren tecknad AGS-KL eller uppbär arbetsskadeliivränta som samordnas med förtidspension eller sjukbidrag,
- c) då arbetstagaren har rätt till särskild ålderspension enligt §§ 19–23, eller
- d) inom sex månader efter det att arbetstagarens anställning upphört.

Rätten till efterlevandepension enligt b)–d), s k **efterskydd** upphör om – vid den tidpunkt som dödsfallet inträffade – arbetstagaren fått annan anställning förenad med pensionsrätt och det för arbetstagaren skulle föreligga rätt till pensionsförmån på grund av denna anställning.

§ 25 Årspoäng och årsmedelpoäng

Mom 1

Med **årspoäng** avses pensionsgrundande lön enligt § 10 dividerad med det förhöjda prisbasbeloppet för respektive år.

Mom 2

Med **årsmedelpoäng** avses medelvärdet av de 5 högsta årspoängen för de 7 kalenderår som närmast föregår året före det tidigaste år:

- a) då arbetstagaren får rätt till förtidspension eller sjukbidrag,
- b) då arbetstagaren får sin arbetsförmåga i anställningen bestående ned-satt med minst hälften till följd av arbets-skada och därför erhåller rätt till livränta enligt LAF eller LSP i minst motsvarande grad,
- c) då arbetstagarens anställning omreglerats i samband med uttag av partiell ålderspension enligt § 12 mom 2,
- d) då arbetstagarens anställning upphör eller
- e) då arbetstagaren avlider.

Anmärkning till a) och b)

Om anställningen består, sedan rätten till förmåner som anges i a) och/eller b) har upphört, ska ny beräkningstidpunkt fastställas. Har den överenskomna arbetstiden minskats till följd av att arbetstagaren erhållit i a) och/eller b) angivna förmåner ska pensionsgrundande lön enligt § 10 beräknas som om arbetstagaren varit ledig till följd av sjukdom.

Saknas årspoäng för något av ovan nämnda 7 åren ska antagen årspoäng för sådant år bestämmas enligt följande regler:

1 Pensionsgrundande lön finns för ett helt kalenderår

Antagen poäng beräknas som medelvärdet av de årspoäng som finns. Här bortses från sådant år då pensionsgrundande lönen inte avser hela året.

2 I övriga fall

Antagen årspoäng beräknas som summan av den vid anställningens tillträdande överenskomna lönen för följande 12-månadersperiod och under samma period utgivna tillägg dividerad med det förhöjda prisbasbeloppet för respektive år och lönedel.

Anmärkning

I den överenskomna lönen inräknas ersättning för särskild arbetstid enligt BOL nr 3. Sådan ersättning ska därför avräknas från utgivna tillägg.

§ 26 Efterlevandepension till vuxen

Mom 1

Efterlevandepension utges till efterlevande make, som stadigvarande sammanbodde med sin make vid dennes död, om den efterlevande:

- vid dödsfallet stadigvarande sammanbodde med barn under tolv år, som stod under vårdnad av makarna eller endera av dem, eller
- oavbrutet hade sammanbott med maken under en tid av minst fem år fram till tidpunkten för dödsfallet.

Med efterlevande make likställs i denna paragraf den som, utan att vara gift, stadigvarande sammanbodde med en icke gift man eller kvinna vid

dennes död och som tidigare har varit gift med eller har eller har haft eller då väntade barn med denne. Med efterlevande make likställs även registrerad partner enligt lagen om registrerat partnerskap.

Mom 2

Rätten till efterlevandepension upphör om den förmånsberättigade ingår äktenskap. Detsamma gäller om den förmånsberättigade stadigvarande sammanbor med någon som denne har varit gift med eller har eller har haft barn med.

Efterlevandepension utges i högst 5 år.

Mom 3

Efterlevandepension beräknas med i tabellen nedan angivna procenttal av årsmedelpoängen enligt § 25 multiplicerat med det prisbasbelopp som gäller den kalendermånad, då arbetstagaren avlider.

Skikt av årsmedelpoäng	0-20	20-30
Pensionsnivå i %	15	7,5

§ 27 Kompletterande änkepension (övergångsbestämelse)

Mom 1

Kompletterande änkepension utges till efterlevande make om följande villkor är uppfyllda:

- för arbetstagaren har 1989-12-31 och därefter fortlöpande fram till dödsfallet gällt PA-KL och PB hos kommun, landsting, kommunalförbund eller annan av Pensionsnämnden godkänd arbetsgivare,
- den efterlevande har rätt till tilläggspension i form av änkepension enligt AFLs övergångsbestämmelser, och
- årsmedelpoängen enligt § 25 överstiger talet 7,5.

Mom 2

Utöver vad som anges i § 24 gäller bestämmelserna om kompletterande änkepension om följande villkor är uppfyllda:

a) arbetstagaren har avgått från anställningen tidigast från och med den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyllt 61 år och dödsfallet inträffar därefter, och

b) arbetstagaren har rätt till avgiftsbaserad ålderspension eller motsvarande i form av individuell del eller annan pensionslösning.

Mom 3

Kompletterande änkepension utges för sådan tid som tilläggspension i form av änkepension enligt AFLs övergångsbestämmelser utges.

Om den efterlevande är född 1945 eller senare utges dock kompletterande änkepension längst intill 65 års ålder.

Mom 4

Kompletterande änkepension beräknas med i tabellen nedan angivna procenttal av årsmedelpöngen enligt § 25 multiplicerat med nedan angiven tidsfaktor och med det prisbasbelopp som gäller den kalendermånad, då arbetstagaren avlider.

Skikt av årsmedelpöng	0-7,5	7,5-20	20-30
Pensionsnivå i %	0	24	12

Med tidsfaktorn avses kvoten $T/30$, dock högst talet 1, där

T = summan av pensionsgrundande tid enligt PA-KL §§ 5-6, tillgodoräknad tid för pensionsavgifter enligt § 8 och tid till och med kalendermånaden innan då arbetstagaren skulle ha fyllt 65 år. Om den förmånsberättigade är född 1945 eller senare tillgodoräknas dock tid längst till och med 1989-12-31.

Tid för pensionsavgifter tillgodoräknas hos kommun, landsting, kommunalförbund och annan av Pensionsnämnden godkänd arbetsgivare.

Mom 5

Om tidstillgodoräkning skett av annan medförd pensionsrätt, skall arbetsgivaren tillgodogöra sig sådan pensionsrätt med tillämpning av bestämmelserna i PA-KL § 6 mom 3.

§ 28 Barnpension

Mom 1

Barnpension utges till barn eller adoptivbarn intill dess barnet fyllt 18 år, dock inte barn som vid arbetstagarens död var adopterat av annan än arbetstagarens make.

Barnpension utges även till barn som fyllt 18 år för sådan tid som barnet har rätt till barnpension enligt AFL.

Rätt till barnpension har även sådant utländskt barn som arbetstagaren med socialnämndens medgivande tagit emot i sitt hem här i landet för vård och fostran i adoptionssyfte.

Mom 2

Barnpension beräknas med i tabellen nedan angivna procenttal av årsmedelpöngen enligt § 25 multiplicerat med det prisbasbelopp som gäller den kalendermånad, då arbetstagaren avlider.

Skikt av årsmedelpöng	0-7,5	7,5-20	20-30
Pensionsnivå i %	10	28	14

Mom 3

Är de förmånsberättigade barnen flera ska barnpensionen multipliceras med nedan angivna faktorer:

Antal barn	2	3	4	5 eller flera
Faktor	1,4	1,6	1,8	2,0

Det uppräknade pensionsbeloppet fördelas lika mellan barnen.

Mom 4

Har förmånsberättigat barn framställt anspråk på barnpension efter det att sådan pension börjat utbetalas, ska redan utbetalt pensionsbelopp inte omfördelas.

Intjänad pensionsrätt 1997-12-31

§ 29 Giltighet

Bestämmelserna i §§ 29-30 gäller för arbetstagare:

- a) som 1997-12-31 omfattades av PA-KL hos kommun, landsting, kommunalförbund eller annan av Pensionsnämnden godkänd arbetsgivare, och
- b) för vilken PB blir gällande 1998-01-01.

§ 30 Intjänad pension

Mom 1

Intjänad ålderspension beräknas som det högsta värdet av en livränta enligt PA-KL § 15 och en kompletteringspension enligt PA-KL §§ 9 och 14, varvid följande regler ska tillämpas.

- 1 Beräkningstidpunkten för intjänad pension är 1997-12-31.
- 2 Livräntan beräknas med bortseende från villkoren i PA-KL § 15 mom 1 a)-d).
- 3 Om årsmedelpoängen inte kan beräknas enligt PA-KL § 8 mom 3 a)-h), ska årsmedelpoängen i stället beräknas med tillämpning av vad som sägs i PB § 25 mom 2 om antagen årspoäng.
- 4 I tidsfaktorn för livräntan och kompletteringspensionen inräknas pensionsgrundande tid enligt PA-KL § 15 eller motsvarande enligt äldre kommunala pensionsbestämmelser.
- 5 Folkpension och ATP bestäms utifrån de uppgifter om civilstånd, poängår och medelpoäng som gällde för arbetstagaren 1997-12-31.
- 6 Livräntans respektive kompletteringspensionens årsbelopp beräknas med basbeloppet 36 300.

Mom 2

Värdet av kollektiv efterlevandepension per 1997-12-31 utgör 8,0 % av beloppet enligt mom 1.

Mom 3

Värdet av pensioneringsperiod 63-65 år och pensionsålder 63 år utgör 9,4 % av beloppet enligt mom 1 för sådan arbetstagare som 1997-12-31 omfattades av PA-KLs bestämmelserna om pensioneringsperiod 63-65 år eller pensionsålder 63 år.

Anmärkning

Arbetstagare som avlöste sin pensioneringsperiod per 1996-12-31 genom överenskommelsen 1996-01-04 med Vårdförbundet respektive överenskommelsen 1996-04-19 med Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund skall omfattas av mom 3.

Mom 4

För arbetstagare som är födda 1940-1949 och som omfattades av pensionsåldern 63 år beräknas utöver vad som sägs i mom 3 ett engångsbelopp enligt formeln:

$10\ 000 \times (X - 47) / 10$, där X är uppnådd ålder i hela år 1997-12-31.

Beloppet omräknas försäkringsmässigt till årsbelopp enligt grunder som godkänts av Pensionsnämnden och adderas beloppet enligt mom 3.

Mom 5

Intjänad pension utgörs av belopp enligt mom 1 och 2 samt i förekommande fall även av mom 3.

Mom 6

Arbetstagaren eller efterlevande till denne har inte rätt att uppbära tidigare intjänad pensionsrätt om tid, som ligger till grund för sådan pensionsrätt, har inräknats enligt mom 1.

§ 31 Engångsavgift

Utgår.

Finansiering och tryggande

§ 32 Finansiering

Utfästelser enligt PB finansieras av arbetsgivaren.

§ 33 Tryggande

Mom 1

För kommun, landsting och kommunalförbund tryggas utfästelserna – med undantag av den individuella delen – genom beskattningsrätten och på sätt som följer av kommunal redovisningslag.

Anmärkning

För kyrklig kommun (församling, kyrklig samfällighet) tryggas utfästelserna intill 1999-12-31 genom beskattningsrätten.

Mom 2

För annan än i mom 1 angiven arbetsgivare ska utfästelserna – med undantag av den individuella delen – tryggas genom arbetsgivarens avgörande genom endera eller en kombination av följande:

- a) teckna pensionsförsäkring i svenskt livförsäkringsaktiebolag eller i försäkringsförening,
- b) redovisa pensionsutfästelserna förenat med kreditförsäkring eller sådan borgen som anges i 28 kap 3 § Inkomstskattelagen eller på annat sätt enligt Tryggandelagen, eller
- c) göra avsättning till sådan pensionsstiftelse som anges i Tryggandelagen.

Anmärkning

Tryggande behöver inte ske för kompletterande änkepension enligt PB § 27.

Övergångsbestämmelser

Till § 1 mom 2:

1 PB gäller från och med 1998-01-01 för arbetstagare som avgått före 1998-07-01 endast under förutsättning att ny anställning som omfattas av PB tillträtts senast 1998-07-01.

2 Oavsett vad som sägs i PB § 1 mom 2 gäller PB för arbetstagare som är placerad i AB grupp 2, som är född 1938 eller senare och som 1997-12-31 omfattades av PA-KL.

Till § 8 och § 13:

3 Om arbetstagaren ska börja uppbära avgiftsbaserad ålderspension under år 2000, kan arbetstagaren ansöka om att avgiften för individuell del kvarstår hos arbetsgivaren.

4 Beslutar arbetsgivaren att avsätta hela pensionsavgiften till individuell del, kan arbetsgivaren senast den 30 september 2003 även besluta att pensionsbehållningen enligt § 9 för åren 1998–2002 ska avsättas till individuell del.

Till § 12 och § 17:

5 Avgiftsbaserad ålderspension och kompletterande ålderspension kan utges tidigast år 2000. För arbetstagare som ska börja uppbära ålderspension före 2000-01-01, ska pension i stället beräknas som om PA-KL fortsatt att gälla för arbetstagaren. I sådant fall ska PA-KL tillämpas även på eventuell efterlevandepension som följer på ålderspensionen.

6 Arbetstagare som är född 1938–1939 och som avgår från sin anställning tidigast från och med kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyllt 60 år, har efter ansökan rätt till pension före 61 års ålder.

Till § 10 mom 1–2, § 16 mom 1, § 19 mom 1 och § 25 mom 1:

7 Om arbetstagarens anställning omreglerats på grund av delpension, ska pensionsgrundande lön även beräknas för det lönebortfall som följer av omregleringen.

Till § 16 mom 1, § 19 mom 1 och § 25 mom 1:

8 För kalenderår före år 1998 beräknas pensionsgrundande lön enligt PA-KL §§ 7–8.

Till §§ 18–23:

9 Särskild ålderspension kan utges tidigast år 1999. För arbetstagare som ska börja uppbära särskild ålderspension före 1999-01-01, ska pension i stället beräknas som om PA-KL fortsatt att gälla för arbetstagaren. I sådant fall ska PA-KL tillämpas även på eventuell efterlevandepension som följer på ålderspensionen.

10 Arbetstagare som är född 1938–1939 och som 1996-12-31 (se anmärkning) respektive 1997-12-31 omfattades av PA-KLs bestämmelser om pensioneringsperiod 63–65 år eller pensionsålder 63 år, har efter ansökan rätt till särskild ålderspension tidigast från och med kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 63 år.

Anmärkning

För arbetstagare som avlöste sin pensioneringsperiod genom överenskommelsen 1996-01-04 med Vårdförbundet respektive överenskommelsen 1996-04-19 med Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund avses de arbetstagare som 1996-12-31 omfattades av nämnda bestämmelser.

11 Arbetstagare som är född 1938–1940 och som 1997-12-31 omfattades av PA-KLs bestämmelser om pensionsålder 60 år:

a) är skyldig att avgå från anställningen vid utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 60 år, och

b) har efter ansökan rätt till särskild pension tidigast från och med kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 58 år.

12 Arbetstagare som är född 1941–1949 och som 1997-12-31 omfattades av PA-KLs bestämmelser om pensionsålder 60 år och som inte uppfyller villkoren för rätt till särskild ålderspension, har efter ansökan rätt till särskild ålderspension tidigast från och med kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 60 år.

13 I 25-årsvillkoret inräknas tid i anställning före 1998-01-01 som enligt bestämmelserna i PA-KL skulle inneburit 60 års pensionsålder.

Bilaga 2
till förhandlingsprotokoll
2001-05-08

Centrala och lokala protokollsanteckningar i PFA 98

Parterna är ense om att följande ska gälla mellan de centrala parterna och ingå i det lokala kollektivavtalet om PFA.

Till PFA

1 Mellan arbetsgivaren och arbetstagare får träffas avtal om annan pensionslösning – helt eller delvis – än vad som följer av PFA. Här avses:

- a) förvaltningschef eller arbetstagare med förvaltningschefs ställning
- b) arbetstagare med särskilt visstidsförordnande enligt AB
- c) annan arbetstagare i särskilt fall.

2 PFA gäller inte för arbetstagare som avgått från en annan anställning med rätt till egenpension enligt PA-KL. Arbetsgivaren kan besluta att PFA ändock ska gälla och fastställer i sådant fall de villkor härför, som är motiverade.

3 PFA gäller inte för arbetstagare som på grund av förtidspension/sjukbidrag eller arbetsskadelivränta har tjänat in hel ålderspension enligt PA-KL eller andra tjänstepensionsbestämmelser. Arbetsgivaren kan, efter ansökan från arbetstagaren, besluta att PFA ändock ska gälla och fastställer i sådant fall de villkor härför, som är motiverade.

Arbetstagare som inte avgått från sin anställning hos arbetsgivaren och vars rätt till framtida ålderspension enligt PA-KL upphör genom att ersättningen från av arbetsgivaren tecknad AGS-KL upphör, omfattas av PFA från den tidpunkt då denna rätt upphört. För sådan arbetstagare beräknas en livränta enligt bestämmelserna i PA-KL, för tiden fram till det att PFA börjar gälla för arbetstagaren. Denna livränta ska årligen värdesäkras på motsvarande sätt som sker för intjänad pension enligt PB § 30. Om livräntan ska beräknas senast den 30 september aktuellt år ska dock livräntan värdesäkras per utgången av den 31 december samma år.

4 PFA gäller inte för arbetstagare som 1998-07-01 är anställd på särskilt visstidsförordnande enligt AB § 3 mom 3a), såvida inte arbetsgivaren och arbetstagaren träffar avtal om annat.

5 PFA gäller inte för arbetstagare med vilken arbetsgivaren före 1998-07-01 träffat överenskommelse om garantipension enligt PA-KL § 12.

6 Vid tillämpning av PFA skall visstidsanställning för arbetstagare utan enligt skollagen föreskriven utbildning för hel höst- eller vårtermin anses omfatta sex kalendermånader.

Till PB

7 Mellan arbetsgivaren och arbetstagare får träffas avtal om att PB ska gälla för arbetstagaren oavsett vad som följer av i PB § 1.

8 Mellan arbetsgivaren och arbetstagare får träffas avtal om att den pensionsgrundande lönen även omfattar annan avlöningsförmån än vad som följer av PB § 10.

9 Arbetsgivaren kan besluta att pensionsgrundande lön ska beräknas även vid annan ledighet än vad som följer av PB § 10 mom 2.

10 Mellan arbetsgivaren och arbetstagare får träffas avtal om att arbetstagaren omfattas av bestämmelserna om särskild ålderspension enligt PB §§ 19-23.

11 Mellan arbetsgivaren och arbetstagare får träffas avtal om andra regler om samordning med förvärvsinkomster än vad som följer av PB § 22.

12 Innan arbetsgivaren har för avsikt att fatta beslut enligt PB § 22 tredje stycket eller § 23 andra stycket, ska de centrala parterna höras.

13 För arbetsgivare som fr o m den 1 januari 2000 tillhör Trossamfundet Svenska kyrkan (församlingar, kyrkliga samfälligheter, m fl) ska trygandet ske enligt PB § 33 mom 2. Parterna konstaterar att betänkan- det Svenska kyrkans personal (SOU 1997:44) och Svenska kyrkans utredning (1998:5) behandlar förslag till tryggande med inriktning att bilda en försäkringsförening. Förslagen behandlar såväl utfästelser in- tjänade före år 2000 som framtida utfästelser.

Övrigt

14 Övergången från PA-KL till PFA kan få till följd, att pension beräk- nad enligt PB i ett enskilt fall kan bli lägre än motsvarande beräkning enligt PA-KL, om dessa bestämmelser alltjämt skulle ha gällt för arbets- tagaren.

Arbetstagare för vilken PB gällt från och med 1998-01-01 och fortlö- pande fram till avgången har rätt till ett tilläggsbelopp från och med 65 års ålder enligt nedanstående regler:

a) Om avgiftsbaserad ålderspension ska börja utges 2000-01-01 – 2002-12-31 görs en alternativ beräkning enligt PA-KLs bestämmelser. Om detta belopp är större än pensionen enligt PB ska mellanskillnaden utges som ett tilläggsbelopp.

b) Om avgiftsbaserad ålderspension ska börja utges 2003-01-01 – 2007-12-31 och om arbetstagaren kan styrka att annan tid än vad som tillgodoräknats enligt § 30 mom 1 skulle ha tillgodoräknats enligt PA- KL §§ 5-6 görs en alternativ beräkning av intjänad pension enligt § 30 mom 1 enligt följande:

- Pensionsgrundande tid enligt PA-KL §§ 5-6 räknas fram till 65 års ålder.
- Livräntans respektive kompletteringspensionens årsbelopp beräknas med prisbasbeloppet som gäller för det år arbetstagaren fyller 65 år.
- Pensionen minskas med medförd pensionsrätt beräknat från 65 års ålder.

Den alternativt beräknade pensionen enligt ovan ska jämföras med ålderspensionsförmånerna enligt PFA 98. Jämförelsen ska ske mellan de belopp som gäller vid 65 års ålder. Vid en sådan jämförelse ska den avgiftsbaserade ålderspensionen baseras på hela pensionsavgiften. Om den alternativt beräknade pensionen är, enligt Pensionsnämndens upp- fattning, mycket högre ska arbetsgivaren utbetala mellanskillnaden.

Central arbetstagarpart kan, om särskilda skäl föreligger, även i annat fall, begära prövning hos Pensionsnämnden av en medlems pension. Om pensionsnämnden är enig därom kan nämnden rekommendera arbetsgi- varen att utge skäligt tilläggsbelopp.

15 Om central eller lokal förhandlingsöverenskommelse träffats om avvikelser från PA-KLs huvudbestämmelser, ska förhandlingar kunna upp-
tas i syfte att anpassa sådan överenskommelse till PFA.

16 Bestämmelserna om sjukpension enligt PA-KL § 12 a ska fortsätta
att tillämpas för arbetstagare som uppfyller där angivna villkor och som
fått rätt till sådan pension senast 2000-04-30. Pensionen utges längst till
och med kalendermånaden innan avgiftsbaserad ålderspension ska börja
utges. Om arbetstagaren får rätt till både särskild ålderspension och
sjukpension enligt PA-KL § 12 a ska pensionerna jämkas så att dubbla
förmåner inte utges.

17 Bestämmelserna om kompletterande delpension enligt PA-KL § 11
ska fortsätta att tillämpas för arbetstagare som uppfyller där angivna
villkor.

18 För arbetstagare som har rätt till partiell förtidspension eller partiellt
sjukbidrag enligt AFL eller partiell livränta enligt LAF eller LSP och
vars ålderspension beräknad med tillämpning av bestämmelserna i § 16
mom 2 d) – på grund av ökade inkomster i den resterande anställ-
ningen – överstiger den ålderspension/efterlevandepension som be-
räknats med tillämpning av § 16 mom 2 a) eller b), kan förhandling
upptas om att pensionen omräknas. Sådan förhandling bör påkallas
senast sex månader före avgång med ålderspension.

19 Avgiften, enligt § 3 Avgiftsbefrielseförsäkringen (bilaga 5 till PFA),
ska för åren 1998 och 1999 räknas upp på motsvarande sätt som pen-
sionsbehållningen enligt § 7 PB. Värdesäkring ska betalas och förval-
tas av AFA Sjukförsäkring och per utgången av år 2001 räknas upp med
den genomsnittliga statslåneränta, som fastställts av Pensionsnämnden.
Senast den 31 mars 2002 ska räntan betalas till arbetstagarens individu-
ella del.

Centrala protokollsanteckningar i PFA 98

Parterna är ense om följande.

1 Pensionsnämndens beslut om förändring av pensionsbehållning och
utbetalade pensionsbelopp enligt PB § 7 ska i normalfallet grundas på
nedan angivna normer. Avvikelse från dessa normer ska dock kunna gö-
ras om riksdagen eller regeringen beslutar om särskilda ekonomiska åtgärder som berör pensionsområdet – även indirekt t ex via skattesyste-
met. Avvikelse ska även kunna göras om det uppstår omständigheter
som är att betrakta som force majeure.

Normer

a) Pensionsbehållning enligt PB § 9 ska för tid innan pension börjar
utbetalas förändras för ett viss kalenderår (t) enligt statslåneräntan.
Statslåneräntan beräknas som ett genomsnittligt årsvärde för en 52-
veckorsperiod räknat från juni månad år (t-1) till juni månad år t. Upp-
räkning sker per 31 december år (t+1). För det kalenderår som pension
ska börja utges sker uppräknings för del av år (t+1) intill pensionsutbe-
talningen.

b) Intjänad pension enligt PB § 30 ska, för tid innan pension börjar ut-
betalas, förändras i samma grad som inkomstbasbeloppet. Uppräkning
sker per 31 december respektive år. För det kalenderår som pension ska
börja utges sker uppräknings för del av år intill pensionsutbetalningen.

Anmärkning

*För åren 1997 – 2000 gäller basbelopp/prisbasbelopp.
Vid förändringen år 2001 till inkomstbasbelopp ska
jämförelse göras med det förhöjda prisbasbeloppet år
2000.*

c) Avgiftsbaserad ålderspension enligt PB § 12 och intjänad pension
enligt § 30 ska förändras i samma grad som prisbasbeloppet ändrats från
den kalendermånad då pensionen började utbetalas.

d) Kompletterande ålderspension enligt PB § 17 ska för tid innan pension börjar utbetalas förändras i samma grad som prisbasbeloppet ändrats från den kalendermånad då pensionen beräknats. Uppräkning sker på samma sätt som anges i b).

e) Vid utbetalning av kompletterande ålderspension enligt PB § 17, särskild ålderspension enligt PB § 20 och efterlevandepension enligt PB §§ 26-28 ska pensionen förändras i samma grad som prisbasbeloppet ändrats från den kalendermånad då pensionen började utbetalas.

2 I Lärarförbundets och Lärarnas Riksförbunds Samverkansråd ingår Sveriges Skolledarförbund.

3 Utgår.

4 Det förutsätts att pensionsutfallet enligt PB blir detsamma oavsett om arbetstagaren är anställd i kommun/landsting eller kommunalt företag o dyl med hänsyn till företagets regler om vad som är avdragsgillt och hur pensionsförmån får utbetalas enligt Inkomstskattelagen.

5 Parterna ska i en gemensam arbetsgrupp följa utvecklingen inom tjänstepensionsområdet. Syftet är att parterna ska bilda sig en uppfattning om hur de kommunala avtalen om pensions- och försäkringsförmåner ställer sig i en jämförelse med övriga arbetsmarknadssektorer motvarande förmåner. En målsättning är att det av konkurrensskäl bör vara värdemässigt likvärdiga förmånssystem.

Om det visar sig att det kommunala förmånssystemet värdemässigt avviker från övriga sektorer, är det parternas uppfattning att det bör ske en förändring i syfte att åstadkomma en utjämning. Sådan utjämning måste dock ske med hänsyn till kommunalekonomiska förutsättningar och anställningsförhållanden i övrigt.

6 Inom ramen för tillgängligt löneutrymme enligt HÖK/ÖLA får förhandlingar upptas om att avstå del av nämnda utrymme för avsättning till individuell del enligt PB § 13.

7 Bestämmelserna i PB § 17 utgår från att en arbetstagare i normalfallet kan tillgodoräkna tid mellan 28 och 65 års ålder. Om dessa åldersgränser ändras, antingen genom ändring i PFA eller i lag, ska förhandlingar upptas i syfte att göra ändringar i PB § 17 avseende åldersgränserna och tidsfaktorns nämnare.

8 Som förutsättningar för detta avtal har bl a legat gällande bestämmelser i socialförsäkringarna, arbetsrättslagarna och annan pensionspåverkande lagstiftning. Om dessa förutsättningar ändras mer väsentligt under avtalets giltighetstid, ska – utan hinder av avtalets bestämmelser om giltighet och uppsägning – förhandlingar kunna upptas om sådana ändringar av avtalet, som direkt föranleds av de ändrade förutsättningarna. Exempel på sådana väsentliga förändringar är ändring av basbeloppets konstruktion, förändring av nuvarande socialförsäkringsförmån eller tillkomst av ny sådan förmån.

9 Parterna är medvetna om att det finns förslag till förändringar inom det allmänna pensionsystemet som kan ha betydelse för vissa delar i PFA. Exempel härpå är basbeloppets konstruktion, högsta förmånsgrundande belopp ("taket") och efterlevandepension.

Så snart beslut föreligger ska förhandlingar upptas i syfte att göra erforderliga anpassningar.

10 Parterna har gemensamt utarbetat de kompletterande regler som erfordras för att PFA senast 2000-01-01 ska kunna gälla för anställda enligt avtalet BEA. Som förutsättning för de ändringar i PFA som avser anställda enligt BEA har bland annat legat de förordningar som anges i BEA § 1. För det fall någon av dessa förordningar förändras avseende anställningens längd och omfattning, är parterna ense om att förhandlingar kan upptas.

11 De förslag till s k tariffer för beräkning av avgiftsbaserad ålderspension och intjänad pension enligt PB § 12 som har utarbetats av KPA, ska tills vidare anses godkända av Pensionsnämnden. Samma tariffer ska även användas för beräkning av årsbelopp enligt PB § 30. Pensionsnämnden ska senast vart femte år se över de antaganden om ränta, dödlighet m m som ligger till grund för dessa tariffer och vid behov ta ställning till ändrade tariffer.

12 Parterna har gemensamt utarbetat riktlinjer för hur arbetstagare kan informeras om pensionsbelopp m m samt pensionsrättigheter i övrigt. Riktlinjerna beskrivs i ett dokument som biläggs protokollet. Dokumentet har inte kollektivavtals ställning.

Beträffande vad som sägs i PB § 4 är det parternas gemensamma uppfattning att arbetstagarna ges sådan information årligen. Parterna är dock medvetna om att det under en övergångsperiod kan vara omöjligt framför allt i de delar som gäller intjänad pensionsrätt 1997-12-31 och därmed sammanhängande garantiregler.

13 Parterna är överens om att intjänad pension enligt § 30 ska kunna användas till att betala premier för ett utökat efterlevandeskydd under förutsättning att sådan försäkringsprodukt erbjuds. Försäkringen kan vara kopplad till pensionsadministrationen och premien kan dras från intjänad pension i samband med pensionsutbetalning. Parternas uppfattning är att försäkringsvillkoren inte ska innehålla bestämmelser om hälso- och sjukvård.

14 Mellan Svenska kyrkans Församlings- och Pastoratsförbund (från och med den 1 juli 1999 Svenska kyrkans Församlingsförbund) och parterna på arbetstagsidan ska förhandlingar upptas i syfte att anpassa PFA till beslut med anledning av ändrade relationer mellan Svenska kyrkan och staten från och med år 2000. De delar i PFA som berörs är bl.a. individuell del, tryggnad och normer för värdesäkring.

15 Kyrkliga kommuner (församling, kyrklig samfällighet) ska för år till och med år 1999 anses vara godkända av Pensionsnämnden vid tillämpning av PB §§ 17, 27 och 29.

16 Parterna är ense om att fortsätta förhandlingarna om kompletterande ålderspension. Syftet är att, inom oförändrad kostnadsram, träffa en överenskommelse.

17 Utgår.

18 Utgår.

19 Parterna är ense om att vid försäkring enligt § 13 (individuell del) är arbetsgivaren försäkringstagare. I fråga om rätten till försäkringsförmån är varje försäkrad försäkringstagare.

20 Parterna är ense om att, under 2001, gemensamt göra en konsekvensanalys av att växla lön mot pension. Parterna ska dessutom kartlägga andra möjligheter till löneväxling som öppnats på övriga arbetsmarknaden.

Försäkringsvillkor för Avgiftsbefrielseförsäkring för anställda i kommuner och landsting m fl

§ 1 Försäkringsvillkor m m

För avgiftsbefrielseförsäkring gäller dessa bestämmelser samt de bestämmelser i övrigt som fastställts i överenskommelser mellan parterna.

§ 2 Försäkrad och försäkringstagare

Varje försäkrad d v s, arbetstagare för vilken Pensionsbestämmelserna (PB) i PFA 98 gäller, är försäkringstagare. De skyldigheter som enligt lagen om försäkringsavtal åvilar försäkringstagare gentemot försäkringsgivare, ska dock avse arbetsgivaren. Den försäkrade ska till försäkringsgivaren lämna anmälan och uppgifter i enlighet med vad som följer av försäkringsvillkoren för AGS-KL.

§ 3 Avgiftsbetalning vid månadsersättning från avgiftsbefrielseförsäkring

Avgiftsbefrielseförsäkring innebär att avgiften till försäkrads avgiftsbaserade ålderspension betalas av avgiftsbefrielseförsäkringen under tid med månadsersättning från AGS-KL eller under tid med arbetsskadelivränta som samordnas med förtidspension eller sjukbidrag. Avgift betalas dock längst till och med kalendermånaden innan ålderspension enligt PB börjar utges.

Om arbetstagarens anställning upphör under sjukpenningtid eller om arbetstagaren insjuknar under efterskyddstid enligt AGS-KL betalas avgiften även under sjukpenningtid för tid efter det att anställningen upphört.

Är arbetsförmågan inte helt nedsatt betalas avgiften i förhållande till minskningen av arbetstiden hos arbetsgivaren.

Avgiften avsätts i sin helhet till den försäkrades individuella del enligt PB.

Anmärkning

Om arbetstagarens anställning upphör under sjukpenningtid eller om arbetstagaren insjuknar under efterskyddstid enligt AGS-KL kan – efter beslut i rådgivningsnämnden – avgift betalas under sjukpenningtid även för långtidssjuk som inte blir berättigad till månadsersättning från AGS-KL.

§ 4 Avgiftsunderlag

Vid avgiftsbefrielse utgörs avgiftsunderlaget av den inkomst som förvärvats i anställning som omfattas av PB hos arbetsgivaren och som ligger till grund för månadsersättning från AGS-KL. Även delar av lön som överstiger 7,5 prisbasbelopp medräknas.

Anmärkning

Avgiftsunderlaget vid insjuknandetidpunkten räknas upp med den årliga förändringen av inkomstbasbeloppet (för åren 1998-2000 gäller det förhöjda prisbasbeloppet). Motsvarande ska gälla lönedelar över 7,5 prisbasbelopp.

§ 5 Avgiftsbetalning under tid med arbetsskadelivränta

Avgiftsbefrielseförsäkringen gäller även under tid med arbetsskadelivränta som inte är samordnad med förtidspension eller sjukbidrag, om arbetsskadelivräntan börjar uppbäras från och med 2001-06-01 eller senare.

Avgiftsunderlaget utgörs av den inkomst som förvärvats i anställning som omfattas av PB hos arbetsgivaren och som ligger till grund för arbetsskadelivräntan. Även delar av lön som överstiger 7,5 prisbasbelopp medräknas. Avgiftsunderlaget vid den tidpunkt livräntan börjar utges räknas årligen upp enligt reglerna i § 4.

§ 6 Nämnd

En rådgivande nämnd.....ordning.

§ 7 Tvist

Uppkommer.....nämnden.

Riktlinjer angående information om PFA

Riktlinjerna utgår ifrån PFA 98 enligt överenskommelse 2001-05-08.

Informationens innehåll

Arbetsgivarens informationsansvar berör endast pensionsrättigheter som intjänats i anställningen hos arbetsgivaren.

Intjänade pensionsförmåner

De anställda ska om möjligt årligen informeras om nedanstående uppgifter. Den information som kan lämnas vid samma tidpunkt ges i ett samlat besked.

Intjänad pension 1997-12-31

- Intjänad pension per 1997-12-31 – anges som livslångt månadsbelopp från 65 års ålder.
- Redovisning av intjänad pension 1997-12-31 lämnas när samtliga tidigare anställningar har utretts och aktualiserats.

Pensionsbehållning hos arbetsgivaren

- Pensionsbehållning vid årets början inklusive erhållen värdeförändring under föregående år. Aktuell räntesats ska anges.
- Den procentsats och det avgiftsunderlag som ligger till grund för årets avsättning.
- Avsatta pensionsavgifter hos arbetsgivaren, angivet i kronor.
- Prognos om pensionsbelopp per månad från 65 års ålder.

Individuell del

- Den procentsats och det avgiftsunderlag som ligger till grund för årets avsättning.
- Avsatta pensionsavgifter till den individuella delen, angivet i kronor.
- Till vilket pensions-/fondförsäkringsbolag pengarna har avsatts. Detta gäller även "icke-väljare".

Försäkringsbolagen informerar årligen förmånstagaren om försäkringen enligt Finansinspektionens föreskrifter.

Kompletterande ålderspension

- En prognos om pensionsbelopp per månad, med reservation för att förmånen är antastbar.

Pensionsrättigheter i övrigt

Särskild ålderspension

- Riktad information till berörd personal inom räddningstjänsten där principer för olika pensionsavgångar anges.
- Efter fyllda femtio år, en prognos om pensionsbelopp per månad, med reservation för att förmånen är antastbar.

Efterlevandepension

- Utfallande förmån i form av årsbelopp alternativt information om förmånen, principer för ersättning samt förmånskretsen.

Det individuella valet

- Arbetsgivaren informerar om att den anställde kan välja och vad som händer om ett val inte görs.
- Arbetsgivaren tillhandahåller valblankett samt objektiv och övergripande valinformation.
- Uppgift om den procentsats som ligger till grund för årets avsättning.
- Närmare information om bolagen och deras försäkringar lämnas/hämtas direkt till/av arbetstagaren av/hos försäkringsbolaget.

Övrigt

Avgångsbesked om vad som är intjänat och hur beloppet kan tas ut.

Landstingsförbundet
Hornsgatan 20
118 82 Stockholm
tel 08-452 74 76, fax 08-452 72 12
e-post agn@lf.se

LANDSTINGS
FÖRBUNDET